

132280 - ھەدىسىدىكى "رامزاننىڭ ئون بەشىنچى كۈنى جۈمە كۈنىگە توغرا كېلىپ قالسا" دېگەن سۆز

توغرىسىدا

سۇئال

مەن بىر ھەدىس ئوقۇدۇم، مەن ئۇ ھەدىسنىڭ سەھىھ ياكى سەھىھ ئەمەسلىكى توغرىسىدا سورايمەن، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «رامزاننىڭ ئون بەشىنچى كۈنى جۈمە بولسا، ئارامسىزلىق، تەۋرىنىش بولىدۇ، بۇ ئۇخلىغاننى ئويغىتىدۇ، ئويغاقلىرىنى بىئارام قىلىدۇ، ئاياللارنى ھۇجرىلىرىدىن چىقىرىدۇ، مۇشۇ كۈندە كۆپ يەرتەۋرەش بولىدۇ». ئاللاھ خالىسا سىلەرنىڭ بۇ ھەقتىكى جاۋابىڭلارنى كۈتىمەن؟

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بۇ ھەدىس سەھىھ ئەمەس بەلكى مۇنكەر ھەدىستۇر، قوبۇل قىلىنىدىغان ئىسناد بىلەن كەلمىگەن، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىمۇ ئىسپاتلانمىغان، ئەمەلىيەت ئۇنى رەت قىلىدۇ ۋە يالغانغا چىقىرىدۇ، ئىلگىرىمۇ نۇرغۇن رامزانلار ئۆتتى، ئون بەشىنچى كۈنى جۈمە كۈنىگە توغرا كەلدى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئالىملار بۇ ھەدىسكە يالغان ۋە توقۇلما دەپ ھۆكۈم قىلدى.

ئۇقەيلى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "سەھىھ ھەدىس جەھەتتىن بۇ ھەدىسنىڭ ئەسلى يوق، ھېچ بىر يولدىن سەھىھ ئىكەنلىكى ئىسپاتلانمىغان". ["زۇئەپا" 3-توم 52-بەت].

ئىبنى جەۋزىي رەھىمەھۇللاھ "ئايىلار توغرىسىدىكى ئالامەتلەرنىڭ ئاشكارا بولۇشى" دەپ ئايرىم بىر باب كەلتۈرۈپ بۇ "پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا توقۇلغان يالغان ھەدىس" دېگەن. ["ئەل مەۋزۇئات" 3-توم 191-بەت].

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ "مەنارىل مەنىيە" 98-بەتتە كەلگۈسىدىكى تارىخلار توغرىسىدىكى دۇرۇس بولمايدىغان ھەدىسلەرنى زىكىر قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ھەدىسلەردىن: "رامزاندا بىر ئاۋاز بولىدۇ. ئۇخلىغاننى ئويغىتىدۇ، ئۆرە تۇرغاننى ئولتۇرغۇزىدۇ، ئاياللارنى ھۇجرىلىرىدىن چىقىرىدۇ، شەۋۋال ئېيىدا چەكلىمە بولىدۇ، زىلقەئەدە ئېيىدا قەبىلىلەرنىڭ بەزىسى بەزىسىدىن ئايرىلىدۇ، زۇلھەججە ئېيىدا قان تۆكۈلىدۇ". يەنە بىر ھەدىستە: "رامزاننىڭ ئون بەشىنچى كېچىسى جۈمە كۈنى بولغاندا بىر ئاۋاز بولىدۇ، ئۇ ئاۋازدىن يەتمىش مىڭ كىشى بېھۇش بولىدۇ، يەتمىش مىڭ كىشى پاك بولىدۇ".

شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىسنى: توقۇلما "دېگەن، نۇئەيم بىن ھەمماد "ئەلپىتەن" 1-توم 160-بەتتە كەلتۈرگەن، مۇشۇ ئىسناد بىلەن ئەبۇ ئابدۇللاھ ھاكىم 4-توم 517-518-بەتتە، ئەبۇ نۇئەيم ئىسباھانىي "ئەخبارۇل ئىسباھان" 2-توم 199-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "بىزگە ئىبنى ۋەھەب ھەدىس سۆزلەپ بەردى، ئۇ مەسلەمە ئىبنى ئەلىدىن، ئۇ قەتادىدىن، ئۇ ئىبنى مۇسەيبىدىن، ئۇ ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن ئۇ كىشى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن بايان قىلغان".

ھاكىم مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ھەدىسنىڭ تېكىستى غەلىتە، مەسلەمە گۇمانلىق ھۆججەتلىككە يارمايدۇ".

ئىمام زەھەبىي مۇنداق دەيدۇ: "مەن بۇ ھەدىس توقۇلما، مەسلەمە ھەدىسى قوبۇل قىلىنمايدىغان ئېتىبارىدىن چۈشكەن دېدىم".

بۇ ھەدىس باشقا بىر ئىسناد بىلەن كەلتۈرۈلگەن بولۇپ، بۇ ئىسنادنى ئىمام سۇيۇتى "ئەل لەئالىي" 2-توم 387-388-بەتتە كەلتۈرگەن، بۇنىڭ ھەممىسى ئىللەتلىك ساق ئەمەس، بەزىسى بەك ئۇزۇن، بەزىسى بەك قىسقارتىلغان، ئەڭ ئۇزۇن بولغىنى ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن كەلتۈرگەن ھەدىس، ئاندىن شەيخ ئەلبانى ھەدىسنى باشقا لەپىزى بىلەن مۇنداق كەلتۈرگەن: "رامزاندا بىر ئاۋاز بولىدۇ، ئۇلار: بۇ ئاۋاز رامزاننىڭ ئەۋۋىلىدۇمۇ ياكى ئوتتۇرىسىدۇمۇ ياكى ئاخىرىدۇمۇ؟ دەپ سورايدۇ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: "ياق، بەلكى رامزاننىڭ ئوتتۇرىدا، رامزاننىڭ ئوتتۇرىدىكى كېچە جۈمە كېچىسى بولسا، ئاسماندىن بىر ئاۋاز كېلىدۇ، ئۇ ئاۋاز بىلەن يەتمىش مىڭ كىشى ھوشسىز بولىدۇ، يەتمىش مىڭ كىشىنىڭ تىلى تۇتۇلۇپ قالىدۇ، يەتمىش مىڭ كىشىنىڭ كۆزى كۆرمەس بولۇپ قالىدۇ، يەتمىش مىڭ كىشىنىڭ قۇلىقى پاك بولۇپ قالىدۇ، ئۇلار: سىلەرنىڭ ئۇممەتلىرىدىن كىم سالامەت قالىدۇ؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: "ئۆيىدە ئولتۇرغان، سەجدە قىلىش بىلەن پاناھلانغان، ئاللاھ ئۈچۈن ئاشكارا تەكىر ئېيتقان كىشى دېگەن"، ئاندىن بىرىنچى ئاۋازغا يەنە بىر ئاۋاز ئەگىشىدۇ، بىرىنچى ئاۋاز جەبرائىل ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاۋازى، ئىككىنچى ئاۋاز بولسا شەيتاننىڭ ئاۋازى، رامزاندا ئاۋاز بولىدۇ، شەۋۋالدا شاۋقۇن-سۈرەن بولىدۇ، زۇل قەئەدە ئېيىدا قەبىلىلەر ئايرىلىدۇ، زۇل ھەججە ئېيىدا ھاجىلارغا ھۇجۇم قىلىنىدۇ، مۇھەررەم ئېيىدا، مۇھەررەم ئېيى دېگەن قانداق ئاي؟، مۇھەررەم ئېيىنىڭ ئاۋۋىلى ئۇممىتىمگە بالا-مۇسبەت، ئاخىرى ئۇممىتىم ئۈچۈن خۇرسەنلىك، ئاشۇ ۋاقىتتا ئۇلغىنىڭ توقۇمى بىلەن يۈرۈپ بىئاراملىقتىن قۇتۇلۇش مۇئىن ئۈچۈن يۈز مىڭ تەڭگە غەللە ئالغاندىن ياخشىدۇر". ئاندىن شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ: توقۇلما "دېگەن. بۇ ھەدىسنى تەبرانى "مۇجەمۇل كەبىر" 18-توم 332-853-بەتتە كەلتۈرگەن.

مۇشۇ يول بىلەن ئىبنى جەۋزىي "توقۇلمىلار" ناملىق ئەسىرى 3-توم 191-بەتتە، ئابدۇلۋەھھاب بىن زەھەككىنىڭ يولىدىن: بىزگە ئىسمائىل ئىبنى ئەيياش ئەۋزائىدىن، ئۇ ئەبەدەتە بىن ئەبى لۇبابەدىن، ئۇ پەيرۇز دەيلەمىدىن مەرىپۇ ھالەتتە ھەدىس سۆزلەپ بەردى دەپ، بۇ ھەدىس سەھىھ ئەمەس دېگەن.

ئۇقەيلى: ئابدۇلۋەھھاب ھېچ نەرسە ئەمەس يەنى سۆزى ئېتىبارسىز دېگەن.

ئىبنى ھىببان: ئابدۇلۋەھھاب ھەدىس ئوغۇرلايدۇ، ئۇنىڭ ھەدىسى بىلەن ھۆججەت كەلتۈرۈش توغرا بولمايدۇ دېگەن.

دارى قۇتتى: ئابدۇۋاھىبىنىڭ ھەدىسى ئىنكار قىلىندۇ، ئىسمائىل ئىبنى ئەيىاش زەئىپ، ئەبىدەتە پەيرۇزەدىن رىۋايەت قىلمىغان، پەيرۇزە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى كۆرمىگەن دېگەن. [زەئىپ ھەدىسلەر توپلىمى 6178-6178-ھەدىسلەر].

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بەزى جاھىل، نادانلارنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا توقۇلغان يالغان ھەدىسىنى ئۆز ئېچىگە ئالغان ئۇچۇرلارنى تارقىتىۋاتقانلىقى ماڭا يەتتى، ئۇ ئۇچۇرلار مۇنۇ يالغان ھەدىسىنىمۇ ئۆز ئېچىگە ئالىدىكەن: ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «رامزاندا ئاۋاز بولسا، شەۋۋال ئېيىدا شاۋقۇن-سۈرەن بولىدۇ، زۇل قەئىدە قەبىلىلەر ئايرىلىدۇ، زۇل ھەججە ۋە مۇھەررەم قان تۆكۈلىدۇ، مۇھەررەم ئېيى قانداق ئاي؟، بۇ سۆزنى ئۈچ قېتىم دېدى، ھەي، ھەي، بۇ ئايدا كىشىلەر بەك كۆپ ئۆلتۈرۈلىدۇ، بىز: ئەي ئاللاھنىڭ روسۇلى! رامزاندىكى قانداق ئاۋاز؟ دېدۇق، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: بۇ ئاۋاز رامزاننىڭ ئون بەشىنچى كېچىسى جۈمە كۈنى بولغاندا بولىدۇ، بۇ ئاۋاز ئۇخلىغاننى ئويغىتىدۇ، ئۆرە تۇرغاننى ئولتۇرغۇزدۇ، جۈمە كېچىسىدە ئاياللارنى ھوجۇرلىرىدىن چىقىرىدۇ، رامزاننىڭ ئون بەشىنچى كېچىسى جۈمە كۈنى بولغاندا بامدات نامىزى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن ئۆيۈڭلارغا كېرىپ كېتىڭلار، ئېشىكلىرىڭلارنى تاقاڭلار، دېرىزە-تەكچىلەرنى ئېتىڭلار، ئۇزۇڭلار ئورنىنىڭلار، قۇلاقلىرىڭلارنى ئېتىۋېلىڭلار، بىرەر ئاۋازنى ھېس قىلساڭلار ئاللاھقا سەجدە قىلىڭلار، "سۇبھانەل قۇددۇس، سۇبھانەل قۇددۇس، رەببەنا قۇددۇس دەڭلار، ھەقىقەتەن شۇنداق قىلغان كىشى قۇتۇلۇپ قالىدۇ، ئۇنداق قىلمىغان كىشى ھالاك بولىدۇ». بۇ ھەدىسىنى سەھىھ دىيىشكە ھېچ ئاساس يوق، بەلكى باتىل ۋە يالغان ھەدىسىدۇر. مۇسۇلمانلار ياشاپ نۇرغۇن يىللار ئۆتتى، ئۇ يىللاردا رامزاننىڭ ئون بەشىنچى كېچىلىرى كۆپ ۋاقىتتا جۈمە كۈنىگە توغرا كەلدى، ئاللاھ تائالاغا ھەمدىلەر بولسۇنكى، يۇقىرىدا زىكر قىلىنغان ئىشلاردىن ھېچ بىرى يۈز بەرمىدى، يۇقىرىدا زىكر قىلىنغان ئاۋاز ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئىشلارنىڭ يۈز بەرمىدىغانلىقى ئوپ-ئوچۇق يالغان، كاززايلىق، شۇنىڭ بىلەن بىرگە، باتىل، توقۇلما نەرسىلەرنى ئۆز ئېچىگە ئالغان مۇشۇ ئۇچۇرنى كۆرگەن ھەرقانداق كىشىنىڭ ئۇنى تارقىتىشى توغرا بولمايدۇ، بەلكى ئۇنى ھەممە جايدىن ئۆچۈرۈپ يوق قىلىشى ۋە بۇنىڭ يالغان ئىكەنلىكىنى بايان قىلىشى كېرەك بولىدۇ، ھەممەيلەنگە مەلۇمكى، مۇسۇلمان ھەر ۋاقىت ھەتتا ئاخىرىقى ھاياتىغىچە ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئاللاھ چەكلىگەن ئىشلارنى سادىر قىلىشتىن ھەزەر قىلىدىغان بولۇشى كېرەك. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا مۇنداق دەيدۇ: «سەن ئۆلۈم كەلگەنگە قەدەر رەببىڭگە ئىبادەت قىلغىن»، يەنە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ** تەرجىمىسى: «ئى مۆمىنلەر! ئاللاھقا لايىق رەۋىشتە تەقۋادارلىق قىلىڭلار، پەقەت مۇسۇلمانلىق ھالىتىڭلار بىلەنلا ۋاپات بولۇڭلار» [سۈرە ئال ئىمران 102-ئايەت].

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇناز ئىبنى جەبەل رەزىيەللاھۇئەنھۇغا مۇنداق دېگەن: «قەيەردە بولساڭ ئاللاھ تائالاغا تەقۋادارلىق قىلغىن، يامانلىققا ياخشىلىقنى ئەگەشتۈرگىن، ئۇنى ئۆچۈرىدۇ، كىشىلەرگە گۈزەل ئەخلاق بىلەن مۇئامىلە قىلغىن».

تەقۋادارلىقنى لازىم تۇتۇشنىڭ، ھەقىقەتە مۇستەھكەم تۇرۇشنىڭ، رامزاندا ۋە باشقا ھەممە ۋاقىتتا ئاللاھ تائالا چەكلىگەن ئىشلاردىن ھەزەر قىلىشنىڭ ۋاجىپلىقى توغرىسىدا كەلگەن ئايەت، ھەدىسلەر كۆپ ۋە ھەممەيلەنگە مەلۇملىقتۇر. ئاللاھ تائالا

مۇسۇلمانلارنى ئۆزى رازى بولىدىغان ئىشلارغا مۇۋەپپەقىيەت قىلىش، دىنى توغرا چۈشىنىدىغان ئەقىل ئاتا قىلىش، بىزنى ۋە ئۇلارنى ئازغۇن پىتىنلەردىن، باتىل دەۋەتچىلەرنىڭ يامانلىقىدىن ساقلىش، ھەقىقەتەن ئاللاھ تائالا سېخىدۇر، ئېسىلدۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن." ["بىن باز پەتىۋالار مەجمۇئەسى - 26 "توم-341-339 بەت.]

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.